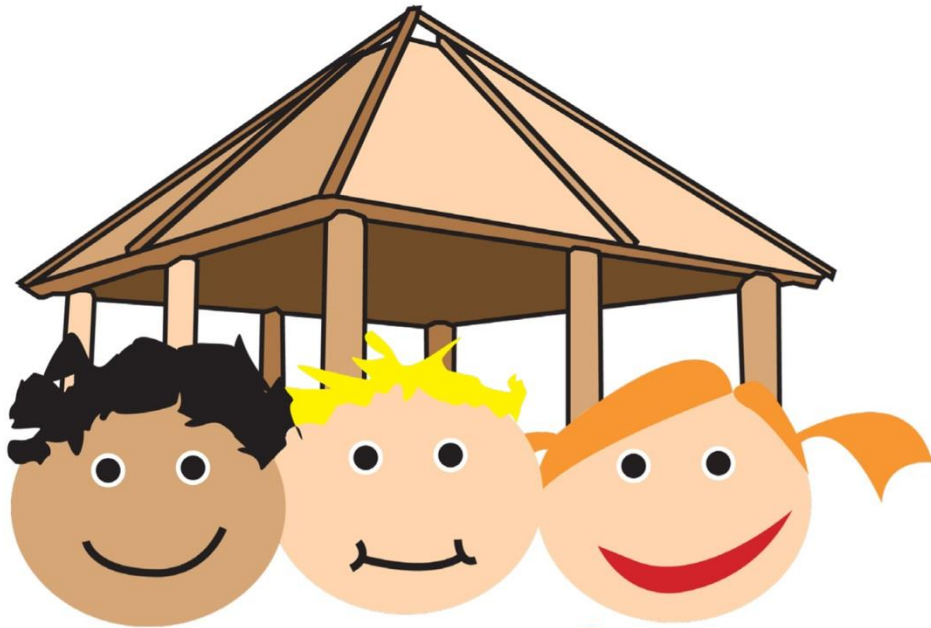

ÅRSPLAN

LUNDEGÅRD BARNEHAGE

2018/2019

Barndommen er en livsfase som ikke kan forseres eller tas igjen.
Barndommen har egenverdi. Den må få sin tid.

INNLEDNING

Lundegård Barnehage er et andelslag som eises av foreldrene og drives som et samvirkeforetak, SA. Det er valgt et eierstyret for barnehagen. Eierstyret har det overordnede ansvar for at barnehagen drives i samsvar med gjeldene lover og regelverk, jf. barnehageloven §7 første ledd.

Barnehagen har ett oppholdsareal på 283m² fordelt på 3 avdelinger. To avdelinger for barn fra 3- 6 år, og en avdeling for barn 1-3 år. Uteområdet er stort og innbyr til variert lek.

Årsplan for Lundegård Barnehage bygger på Lov om barnehager og forskrift om Rammeplan for barnehagens innhold.

Med hjemmel i § 2 i Lov om barnehager vedtatt i Stortinget 17. juni 2005, fastsatte Kunnskapsdepartementet 24. april 2017, ny forskrift om Rammeplan for barnehagens innhold.

Rammeplanen tredde i kraft 1. august 2017 og gir oss retningslinjer for hvordan vi skal arbeide med

- barnehagens verdigrunnlag, ansvar og roller og barnehagens formål og innhold
- barnehagen som pedagogisk virksomhet
- samarbeid mellom hjem og barnehage
- tilvenning
- omsorg, danning, lek og læring
- barnehagens fagområder
- barns medvirkning
- overganger
- barnehagens arbeidsmåter
- de 7 fagområdene
- overganger
- samarbeid med andre instanser

Barnehagens fagområder skal gjenspeile områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. Vi skal se alle fagområdene i en sammenheng slik at de blir en del av vårt daglige innhold. Vi har utarbeidet progresjonsplan for hvert fagområde.

Planleggingsdager og personalmøter blir brukt til vurdering av planer og det arbeidet vi gjør og kompetanseheving for hele personalet. Vi har utarbeidet rutiner for hvordan vi planlegger, vurderer og synliggjør det pedagogiske arbeidet med barna.

Barnehageeier, styrer, pedagogiske ledere og øvrig ansatte er ansvarlig for å oppfylle mål og krav i Rammeplan for barnehagen.

Lundegård barnehage er med i Den utviklings støttende barnehagen, også kalt USB

Dette er en kommunal satsing for både kommunale og private barnehager i Sandnes Kommune.

Den utviklings støttende barnehagen i Sandnes er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse slik at de best mulig kan støtte barnas utvikling og læring.

Barnehagens årsplan ligger på barnehagens hjemmeside www.lundegardbarnehage.no og eBarnehage.no. Der finner dere også lenker til Lov om barnehage og Rammeplan for barnehagens innhold.

God lesing ☺

Mvh.

Berit Hugdal Kalberg

- styrer -

BARNEHAGENS VISJON

"Lykkelig som liten" er for oss et tosidig uttrykk. Først og fremst vil vi at alle barn skal trives og ha det fint i barnehagen.

Like viktig tror vi på det å være en liten, oversiktlig og spennende barnehage som skaper trygghet og hvor alle kjenner alle.

Hvorfor "Lykkelig som liten"?

Ikke fordi det klinger bra, men fordi vi tror på det!

Vi ønsker å «fylle» barnet slik at det forlater Lundegård Barnehage med:

- Et positivt selvbilde
- Kan «kunsten å omgås andre»
- Vet det har påvirkningsmulighet og at deres innspill teller
- Er selvstendig og tar ansvar for seg selv og egne valg
- Har vennekompetanse, kan skaffe seg venner og holde på vennskap
- Ser tilbake på tiden i Lundegård barnehage som en tid der det kjente seg glad, trygg og lykkelig

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i nær forståelse med hjemmet, å ivareta barns behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagens verdigrunnlag skal slik det fremgår av Barnehageloven § 1, bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskehetene

(Rammeplan for barnehagen s. 7)

DEN GYLNE REGEL - DU SKAL VÆRE MOT ANDRE SLIK DU VIL AT ANDRE SKAL VÆRE MOT DEG - er vår ledetråd i dette arbeidet. Sammen har personalet utarbeidet viktige underpunkter som understreker hva vi legger i dette:

- **VI HAR ET VARMT OG INKLUDERENDE MILJØ.**
Alle - barn og personal - opplever at de blir satt pris på
- **VI HAR ET ANERKJENNENDE MILJØ**

Alle - barn og personal - blir møtt med forståelse for sine opplevelser

- **VI HAR RESPEKT FOR HVERANDRE SOM MEDMENNESKER.**

Alle - barn og personal - blir respektert for den man er. Vi tolererer hverandres meninger og væremåter

- **VI HAR TILLIT TIL HVERANDRE**

Alle - barn og personal - opplever at de blir møtt med åpenhet og troverdighet

- **VI HAR GLEDE OG HUMOR**

Glede og humor er en viktig del av hverdagen

- **VI ER POSITIVE**

Vi snakker positivt til og om hverandre

- **VI TAR ANSVAR**

For å fremme demokrati, mangfold, likestilling, livsmestring og helse for barna og hverandre

I Lundegård Barnehage skal barn, foreldre, personal, samarbeidspartnere og andre besøkende oppleve seg godt tatt imot, ivaretatt og verdsatt.

SATSINGSOMRÅDER:

Utviklings støttende barnehage - å etablere en felles forståelse og et helhetlig system for å styrke personalets kompetanse og bevissthet om hvordan barns utvikling og læring best kan støttes i det daglige (se under)

Sosial kompetanse - å utvikle barnets evne til å omgås andre (Årsplanen s.8)

Lek, læring og utvikling - sørge for at lekens egenverdi anerkjennes og ses i sammenheng med barnets læring og utvikling (Årsplanen s. 9 og 10)

DEN UTVIKLINGSTØTTENDE BARNEHAGEN - USB

Sandnes Kommune og Nasjonalt senter for sped- og små barns psykiske helse har inngått et langsiktig samarbeid. Denne satsingen skal bidra til at ansatte på den enkelte avdeling får handlingskompetanse slik at de bidrar til å styrke relasjonskvaliteten i barnehagen. Dette er Lundegård Barnehage og de fleste barnehagene i Sandnes involvert i.

Dette innebærer at personalet

- er bevisst på at det er vi som er avgjørende for kvaliteten i barnehagen
- har fokus på barnets daglige erfaringer i barnehagen og hver enkelt voksen skal være bevisst sin betydning av sin relasjon til barnet
- er tilstede for å skape et positivt klima
- har tid til barnet, har fysisk nærhet og er bevisst at det er barna vi er her for
- er bevisst at kroppsspråk / det non -verbale språk kan være tydeligere enn ord
- tilpasser seg møte med barnet og møter barnet der det er. Tar barnets perspektiv og støtter barnet på en trygg og sensitiv måte

DEMOKRATI OG BARNES MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for, og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven §1, Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art.12 nr.1»

(Rammeplan for barnehagen s. 27)

Vi skal fremme **demokrati** og være ett inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, får delta og blir hørt

(jf. Rammeplan for barnehagen s. 8)

Barna er våre viktige medspillere og gode bidragsyttere

Å arbeide med barns medvirkning handler ikke om å arbeide etter bestemte metoder, men om hvordan og hva vi voksne tenker om barn. Våre holdninger og væremåter skal lede frem til **demokrati og medvirkning** i praksis.

Hva gjør vi?

- Vi legger til rette for at barna får uttrykke sine meninger om det vi gjør (barnehagens innhold)
- Vi følger opp barnas ideer og interesser som vi sammen planlegger og videreutvikler til temaarbeid og prosjekter (vi følger spor)
- Vi gir valgmuligheter til lek og aktiviteter
- Vi evaluerer avsluttende aktiviteter / prosjekter **sammen med barna** slik at alle får uttrykke sin opplevelse av aktiviteten

OMSORG

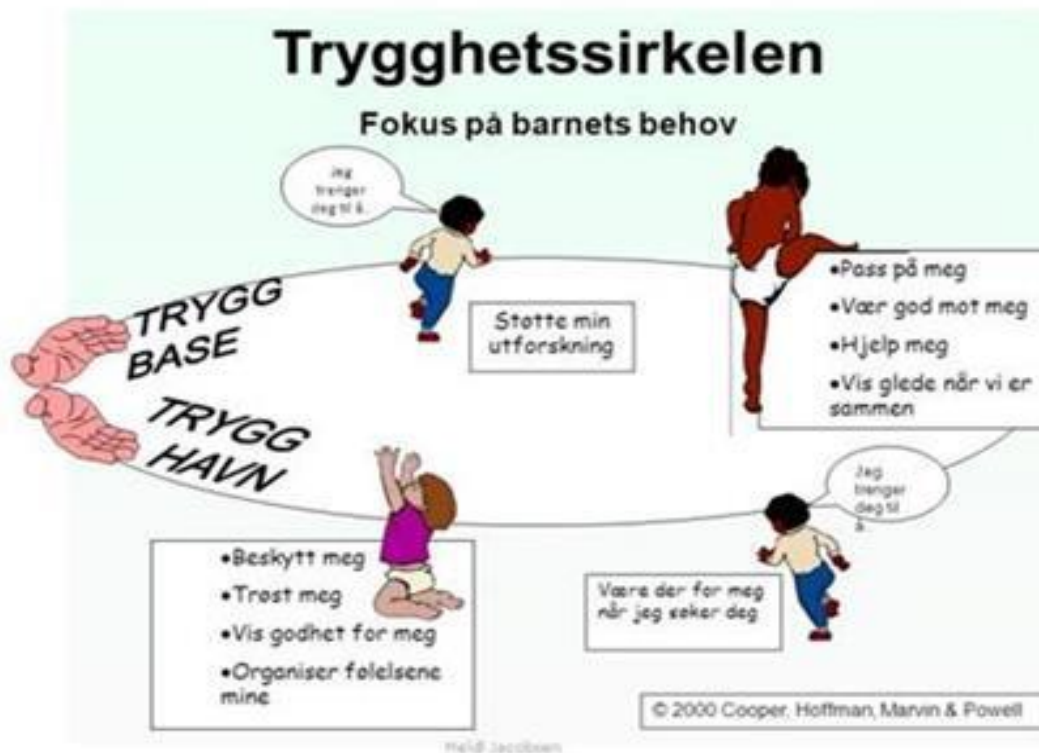
«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet»
(Rammeplan for barnehagen s. 19)

Omsorg handler om relasjon. Relasjon mellom voksne, mellom voksne og barn og barn i mellom. Grunnlaget for barnets sosiale utvikling ligger i muligheten til å ta imot omsorg og å kunne gi omsorg til andre.

Barn har ulike behov for omsorg. Ved å arbeide med barna i små grupper, klarer vi bedre å se og møte barnet ut fra dets behov

Trygghet og trivsel blir fremmet når:

- Vi gir barn mye nærhet og varme, og når barn opplever at voksne ser og er oppmerksomme mot dem
- Personalet fanger opp og ønsker å forstå barnas signaler og uttrykk
- Personalet gir rask og hensiktsmessig respons på barnas signaler og følelser
- Personalet er en trygg base og sikker havn slik at vi ivaretar barnas behov for trøst, støtte, bekreftelse og oppmuntring (Trygghetssirkelen)

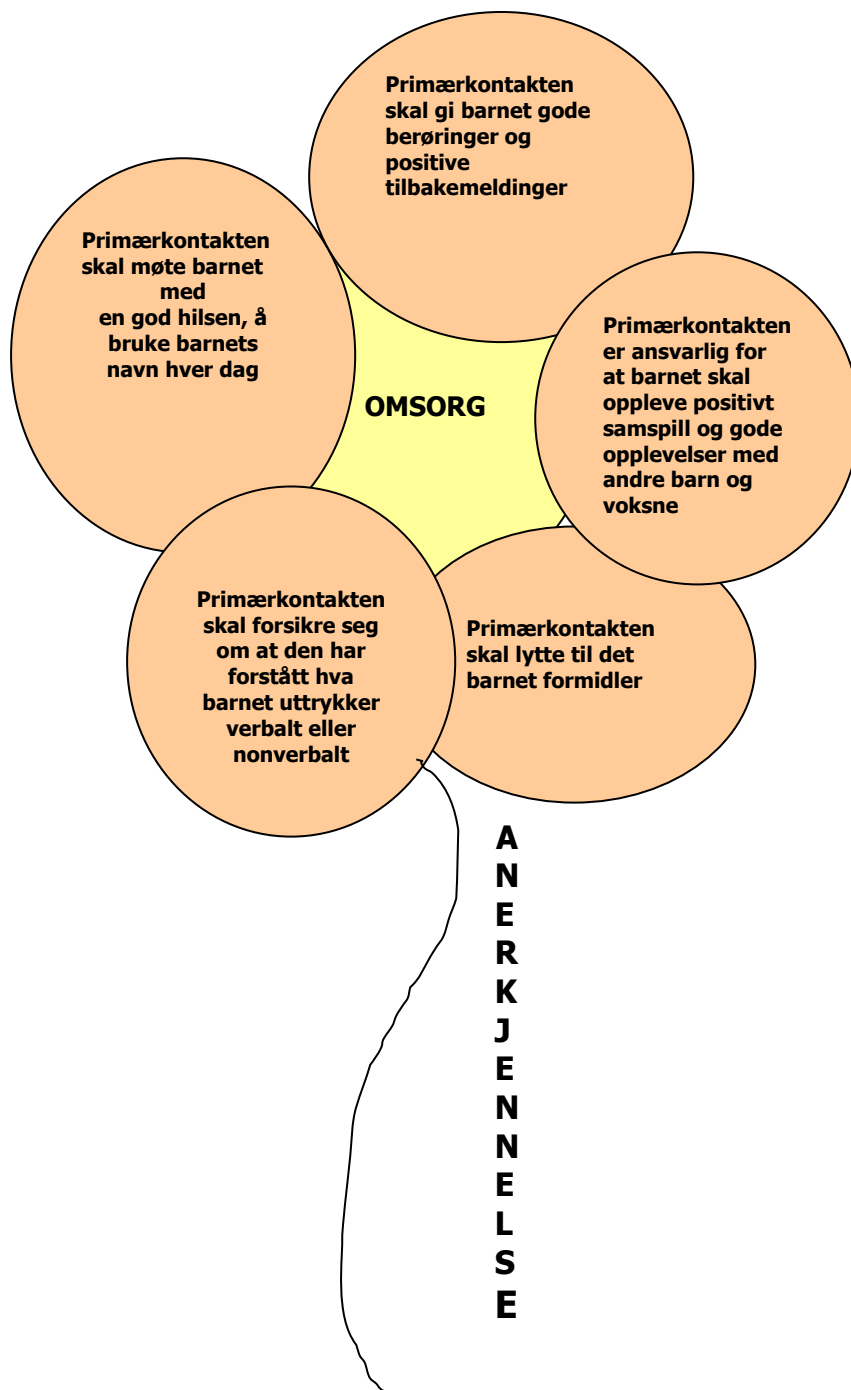

HVORDAN SIKRE AT HVERT BARN BLIR SETT OG IVARETATT HVER DAG?

Vi bruker OMSORGSBLOMSTEN

Alle barn har en primærkontakt, en voksen. Denne har også et spesifikt ansvar for en liten gruppe barn. Primærkontakten skal skape trygghet for barnet og være bindeleddet mellom barnehagen og hjemmet, samt sikre at barnet blir ivaretatt med innholdet i omsorgsblomsten hver dag.

Illustrasjon av omsorgsblomsten:

VENNSKAP OG FELLESSKAP

Sosial kompetanse

Er kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon som vi trenger for å kunne samhandle med andre mennesker.

Å kunne omgås og fungere godt sammen med andre er en forutsetning for å danne vennskap og bli en del av et fellesskap. Barn i barnehagen skal erfare et positivt samspill med barn og voksne samtidig som de opplever seg betydningsfulle for fellesskapet og i barnegruppen.

Ved å styrke barnas selvfølelse, hjelper vi barna til å finne balansen i å ivareta egne behov, samtidig som vi lærer dem å ta hensyn til andres behov

Hva gjør vi:

- Vi har et positivt klima der personal og barn viser respekt og interesse for hverandre.
- Vi viser entusiasme og glede av å være sammen, og å gjøre ting sammen.
- Vi støtter barna i lek og samspill med andre slik at de kan oppleve vennskap og danne gode vennskapsbånd
- Vi lærer dem å sette grenser for seg selv, respektere andres grenser og finne løsninger i konflikter.
- Vi er sensitive voksne som er oppmerksomme og fanger opp barns ulike signaler og uttrykk.
- Vi har nulltoleranse for mobbing og arbeider forebyggende for å stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, krenkelser og uheldige samspillsmønstre
- Vi har planer for håndtering av dette

LIKESTILLING OG LIKEVERD

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Rammeplan for barnehagen s. 10)

Likestilling, likeverd og ikke-diskriminering skal gjenspeile vår barnehagehverdag. Vi voksne skal være rollemodeller slik at barn får en forståelse for hva det betyr å møte og skape et likestilt miljø og samfunn

Hva gjør vi:

- Vi skaper et inkluderende, likestilt og likeverdig fellesskap mellom barn og personal. Er gode rollemodeller
- Vi gir alle mulighet til å bli sett, hørt og delta i fellesskapet.

- Vi reflekterer over egne holdninger for å kunne fremme likeverd og likestilling

DANNING

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og å bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap

(Rammeplan for barnehagen s. 21)

Gjensidig samhandling med andre barn og voksne danner grunnlaget for barnets danningsspross. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette.

Barns danning bygger på barnets opplevelse av å bli sett, hørt og verdsatt slik det er. Det handler om å bli formet som helt menneske og demokratisk borger gjennom å få et aktivt forhold til felles samfunnsverdier. Vi dannes i ett livslangt perspektiv.

Hva gjør vi:

- Vi støtter barnas positive opplevelse av seg selv
- Vi gir barna meningsfulle opplevelser og støtter dem i deres bidrag til fellesskapet
- Vi støtter barnas initiativ og nysgjerrighet
- Vi fremhever barnas mangfold og ulikheter som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring

LEK OG LÆRING

Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling

(Rammeplan for barnehagen s. 19)

LEK

Alle barn i Lundegård Barnehage skal oppleve den glede det gir å være i lek sammen med andre.

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre»

(Rammeplan for barnehagen s. 20)

Lek er barnets fremste uttrykksform og danner grunnlag for barnets læring og utvikling. God lek gjør barn godt her og nå samtidig som god lek knytter og utvikler vennskap og gir ekte glede.

Hva gjør vi:

- Vi setter **daglig** av tid til lek der barn og voksne leker sammen - **FOKUSTID**
- Vi har ett varierende og inkluderende lekemiljø som gir barn felles erfaringer
- Vi deltar og støtter på deres premisser når barn inviterer oss med i leken
- Vi inspirerer og oppmuntrer barnet til ulike typer lek.
- Vi støtter barnet i leken, alene eller sammen med andre barn
- Vi tenker og reflekterer over vår egen rolle nå vi er sammen med barn i lek

- Personalet er bevisst at hvert barn i barnehagen har en eller flere lekevenner

LÆRING

Barn er nysgjerrige, vitebegjærlige og kreative. Læring fremmes i ett stimulerende miljø der det støttes opp om deres lyst til å utforske, lære og mestre gjennom samspill, lek og aktiviteter

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre»

(Rammeplan for barnehagen s. 22)

De voksne i barnehagen skal legge til rette for lek og aktiviteter som støtter barnas lærings- og utviklingsmuligheter ved å følge deres interesser og nysgjerrighet og introdusere nye situasjoner, temaer, redskaper og materialer

Hva gjør vi:

- Vi tilrettelegger og skaper situasjoner, også leke situasjoner, som vekker nysgjerrighet og skaper lærelyst
- Vi gir utfordringer som barnet mestrer
- Vi gir ros og oppmuntring og skaper mestringsopplevelser hos barnet
- Vi gir opplevelser som stimulerer barnet til videre utforskning og som gir barnet vekst og utvikling
- Vi tar utgangspunkt i det barnet er opptatt av for påfyll til videre utvikling. Om nødvendig introduserer vi nye momenter, temaer, redskaper og materialer
- Vi lar barna få uttrykke sin mening om det vi introduserer
- Personal og barn forsker og undrer seg sammen

SPRÅK

Tidlig språkstimulering er viktig. Gjennom kommunikasjon lærer man både å tolke og motta ett budskap. Samtidig som man lærer at man selv er sender av ett budskap.

Varierte erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Samtaler om opplevelser, følelser og tanker er viktig for språkets utvikling.. Språk er avgjørende for barnets læring, sosiale relasjoner og vennskap.

Vi skal skape ett språkstimulerende miljø for hvert barn og gi det gode leseopplevelser som igjen kan etablere gode lesevaner.

Se også punkt 1 i de 7 fagområdene under.

FAGOMRÅDENE

«Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.

Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter i skolen»

(Rammeplan for barnehagen s. 47)

Ingen fagområder opptrer isolert. Ofte møtes flere områder samtidig i lek, i temaopplegg, i hverdagsaktivitetene i barnehagen eller på turer i nærmiljøet.

Arbeidet med fagområdene skal tilpasses barnets alder og interesse. Ved å arbeide i alderstilpassede grupper samtidig som vi observerer og dokumenterer sikrer vi at barna får

progresjon i sin utvikling. Det er utarbeidet progresjonsplan tilpasset hver aldergruppe for hvert fagområde

De 7 fagområdene:

1. Kommunikasjon, språk og tekst:

Gjennom arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst skal vi bidra til at barnet utvikler godt språk, god språkforståelse og gode kommunikasjonsferdigheter. Ett godt utviklet språk bidrar til god mestringsfølelse og stimulerer barnets vitebegjærighet. Språket er barnets verktøy til å knytte vennskap og uttrykke tanker og følelser.

Hva gjør vi:

- Vi bruker språket aktivt i alle naturlige situasjoner
- Vi bruker ulike virkemidler som kroppsspråk, bøker tilpasset alder og utvikling, rim, regler, rytme, sang og musikk
- Vi setter ord på det vi gjør, det barnet gjør og på barnets følelser slik at disse anerkjennes
- Vi gir barnet tid til undring og reflektering og reflekterer og undrer oss sammen
- Vi arbeider i små grupper med samme oppgave/tema over tid
- Vi gjør barna kjent med bokstaver og tall. Det danner grunnlag for både lese - interesse og forståelse.

Progresjonsplan for

FAGOMRÅDE	Kommunikasjon, språk og tekst
1 - 2 åringer	Språkstimulering ved hjelp av benevning av objekter og aktiviteter. Også begreper. Bruk av bevegelsessanger, rim og regler
2 år	Aktivt bruk av navn på barn og voksne Få kjennskap til bilde og pekebøker Begynnende kjennskap til primærfarger
2 - 3 åringer	Stimulere til økt bruk av språket gjennom samtaler, rollelek, sang rim og regler Lese bøker med enkel tekst
3 år	Forstå enkelte fargenavn Begynnende bruk av språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og skape positive relasjoner
3 - 4 åringer	Samtaler om tekst og bilder Kunne holde på oppmerksomheten/lytte over en liten periode Få et positivt forhold til tekst og bilde og kunne bruke dette til fabulering og fantasering Kunne og benevne enkelte fargenavn Få kjennskap til bokstaver og lyder i alfabetet
4 - 5 åringer	↓
5 - 6 åringer	Kunne gjenfortelle Kunne alfabetet Kunne fargene

2. Kropp, bevegelse, mat og helse:

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal vi bidra til at barnet tilegner seg gode vaner som varer livet ut. Ved kunnskap om egen kropp skal barna utvikle et positivt selvbilde og bli trygge på seg selv. Personalet skal gi barna mestringsopplevelser og trygghet i utvikling av motoriske ferdigheter og god kroppsbeheerskelse. Barna får medvirke i mat- og måltidsaktiviteter slik at de motiveres til å spise og få en forståelse for hva sunn mat gjør med kropp og helse.

Hva gjør vi:

- Vi har ulike grov- og finmotoriske aktiviteter i løpet av dagen (ute og inne) tilpasset alder og utvikling
- Vi har faste tur dager og er ute hver dag
- Vi bruker musikk til dans og bevegelse
- Vi har fysiske små drypp hver dag. Eks. bevegelsesleker, regelleker, Mini Røris m.m
- Vi gjør barnet kjent med egen kropp. Kroppens grenser, muligheter og følelser.
- Vi har fokus på ett sunt kosthold og hva det betyr for kropp og helse
- Vi skaper en rolig og god atmosfære rundt måltidet og legger til rette for måltids glede, gode vaner og fellesopplevelser
- Vi lager sunn og variert mat sammen med barna både ute og inne
- Vi tilbyr en rolig stund i løpet av dagen

Progresjonsplan for

FAGOMRÅDE	Kropp, bevegelse, mat og helse
1 - 2 åringer	Introduksjon til grovmotoriske grunnbevegelser Få bevissthet til egne kroppsdelene og sansene Få kjennskap til variert og kosthold
2 år	Uteliv i de ulike årstidene Finmotoriske utfordringer Opplere kroppslig mestring
2 - 3 åringer	Utvide grovmotoriske og finmotoriske ferdigheter Bli introdusert for mye smaksopplevelser, mer variasjon Begynnende selvstendighet i måltid
3 år	
3 - 4 åringer	Kjennskap til kroppen og dens likheter og ulikheter Få kjennskap til sunt kosthold Få kjennskap til riktig blyantgrep og håndtering av saks Videreutvikle kroppsbeheerskelse - grov - og finmotorisk.
4 - 5 åringer	Begynnende forståelse for enkel førstehjelp Kunne smøre egne brødsiver Selvstendighet i måltid
5 - 6 åringer	Mestre mer krevende fysiske utfordringer Selvstendig i hverdagsaktiviteter (påkledning og toalettbesøk) Kunne klippe etter strek

3. Kunst, kultur og kreativitet:

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal vi bidra til at barn får kjennskap til ulike kulturelle og kreative opplevelser. Barna skal bli kjent med egne og andres kultur og hva de ulike kulturer kan tilføre vårt samfunn. Personalet skal bistå barnets estetiske utvikling og hvordan uttrykk etterhvert kan brukes til å bearbeide og kommunisere inntrykk

Hva gjør vi:

- Vi introdusere barna for ulike materialer, teknikker og teknologi til å uttrykke seg estetisk
- Vi tar barnas innspill til aktiviteter
- Vi gir barna inntrykk til bearbeidelse av uttrykk
- Vi introduserer barna for kulturelle virksomheter og organisasjoner i nærmiljøet
- Vi går på forestillinger og reiser til biblioteket
- Vi oppfordrer til ulike uttrykksformer, kunst, musikk, dans og drama
- Vi gir barna kjennskap til de ulike kulturer og tradisjoner som vi har i barnehagen
- Vi legger til rette for skapende arbeid

Progresjonsplan for:

FAGOMRÅDE	Kunst, kultur og kreativitet
1 - 2 åringer	Bli introdusert for tradisjonelle sanger, rim, regler og eventyr. Begynnende kjennskap til ny barnekultur
2 år	Introduksjon til ulike formingsaktiviteter Deltakelse i arrangement i barnehagen Opplive å være i ett kreativt miljø
2 - 3 åringer 3 år	Begynnende tegneferdigheter Deltakelse på arrangement utenfor barnehagen Begynne å uttrykke personlige inntrykk gjennom lek, drama, musikk og formingsaktiviteter
3 - 4 åringer	Delta og oppleve dramatisering av eventyr og fortellinger Få kjennskap til ulike kunst- og kulturuttrykk Kunne være aktivt deltakende i ett kreativt miljø Bli introdusert for ulike kunst- og kultur uttrykk
4 - 5 åringer	Kunne gi inntrykk for uttrykk
5 - 6 åringer	Bli kjent med/ oppleve ulike kunstformer/uttrykk og kunstnere

4. Natur, miljø og teknologi:

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal vi bidra til at barna lærer sammenhengen mellom våre handling og hva de betyr for fremtiden og miljøet. Personalet legger til rette for at barna lærer seg å bli glade i natur og friluftsliv og vi gir de muligheter til å undre seg over hva som skjer i naturen og med miljøet.

Hva gjør vi:

- Vi gir barna kunnskap om mennesker, dyr og planter
- Vi er opptatt av naturens mangfold og de ulike årstider
- Vi er lærer barna hvorfor det er viktig å ta vare på naturen og naturens ressurser nå og i fremtiden
- Vi kildesorterer og snakker om hva vi får og kan få av resirkulert materialer
- Vi tar vare på materialer til gjenbruk og bruker disse i forming og kreative aktiviteter
- Vi utforsker og har lette eksperimenterer innen naturvitenskap og fysikk for å stimulere til undring og nysgjerrighet
- Vi gir barna digital kunnskap ved å ta dem med på gjøremål som krever digitale hjelpemiddel
- Vi gir barna erfaringer med å hente informasjon via digitale hjelpemidler
- Vi bruker IKT som læringsverktøy for å støtte barns læringsprosesser

Progresjonsplan for:

FAGOMRÅDE	Natur, miljø og teknologi
1 - 2 åringer 2 år	Begynnende kjennskap til begreper ift. NMT. Introduksjon til sandkasselek, konstruksjonslek, ulike formingsaktiviteter Begynnende kjennskap til miljøarbeid (kildesortering) Opplive glede og undring i naturen
2 - 3 åringer 3 år	Økt egendeltakelse i lek Bevisstgjøring og økt deltakelse i miljøarbeid Begynnende kjennskap til hvor maten kommer fra
3 - 4 åringer	Kjennskap til hvor maten kommer fra Nytte nærmiljøet til å lære om naturen. Få grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen. Få ansvar for deler av kildesortering i barnehagen Få kjennskap til dyr og vekster og hvordan de er gjensidig avhengige
4 - 5 åringer	Få kjennskap til resirkulering (hva avfall kan nyttes til) Få kunnskap og erfaringer om teknikk i hverdagen Få kjennskap til fødsel, liv, aldring og død Få utvidet kjennskap til miljøvern
5 - 6 åringer	Få tilgang på fakta (bøker, opplevelser, internett m.m) Utviklet bedre forståelse For hvordan ting fungerer og henger sammen Kjennskap til enkle trafikkskilt og trafikkregler Kunne noe om miljøvern

5. Antall, rom og form:

Gjennom arbeidet med antall, rom og form skal vi bidra til at barnet en begynnende matematisk forståelse. Personalet skal styrke og legge grunnlaget for logisk-matematisk utvikling, tenkning og evne til problemløsning

- Vi bruker tall og enkle matematiske begreper i barnehagehverdagen
- Vi gir barna kjennskap til tall, mengde, former, mønster, størrelser og sortering
- Vi spiller spill, leser bøker synger sanger med matematisk innhold for å inspirere barnas nysgjerrighet og interesse for dette området
- Vi stimulere barnet til å tenke selv og finne løsninger selv
- Vi bruker kropp og sanser for å utvikle romforståelse

Progresjonsplan for:

FAGOMRÅDE	Antall, rom og form
1 - 2 åringer	Kjennskap til tallene 1-3 Begynnende kjennskap til former (puttekasser)
2 år	Telle til 3
2 - 3 åringer	Kjennskap til tallrekken 1-5 Kjennskap til sortering/rydding Kjennskap til enkle spill og puslespill
3 år	Telle til 5
3 - 4 åringer	Kjennskap til enkle former (trekant, firkant og sirkel) Matche tall og konkrete 1 - 5 Sortere og kategorisere Spille memory og lotto
4 - 5 åringer	Kjennskap til tallrekken 1-10 Forstå og benevne enkelte fargenavn Kjennskap til sortering /begrep ut fra størrelse og mengde Kjennskap til matematiske begrep
5 - 6 åringer	Kunne telle til 10 Kjennskap til tallrekken utover 10 Kjennskap til matematiske begrep for ulike former (sirkel, kvadrat, rektangel, trekant) Kjennskap til enkeladdisjon og subtraksjon med konkrete

6. Etikk, religion og filosofi:

Gjennom etikk, religion og filosofi skal personalet bidra til at barnet utvikler evne til å tenke selvstendig, reflektere, oppdage sin egen verdi samtidig som de kan se andre sine synspunkter og ta andre sitt perspektiv. Vi vil at barnet utvikler interesse og respekt for andre tross ulikheter

Hva gjør vi:

- Vi lar barna få kjennskap til ulike religioner og livssyn
- Vi samtaler, undrer og filosoferer rundt om det å være ulike familier, ulike land og kulturer m.m.
- Vi markerer høytider for de ulike religioner som er representert i barnehagen
- Vi leser og formidler historier og fortellinger slik at vi skaper rom for barnas tanker, undring og refleksjoner

Progresjonsplan for:

FAGOMRÅDE	Etikk, religion og filosofi
1 - 2 åringer 2 år	Erfaring med barnehagens verdigrunnlag, empati og sosial kompetanse. Begynnende deltakelse i feiring av tradisjoner/høytider i barnehagen Opplive og erfare "den gyldne regel" som en naturlig del av dagliglivet.
2 - 3 åringer 3 år	Delta på aktiviteter knyttet til høytider utenfor barnehagen. Begynnende undring og filosofering Samtale om ting som opptar barna
3- 4 åringer	Kjennskap til hvorfor vi feirer og markerer de kristne høytidene Få kjennskap til andre religiøse og humanistiske tradisjoner/høytider
4 - 5 åringer	Sosial kompetanse, etikk og moral Gi rom for opplevelser og undring Tid til ettertanke og gode samtaler
5 - 6 åringer	

7. Nærmiljø og samfunn:

Gjennom nærmiljø og samfunn skal personalet legge grunnlaget for å bli kjent og trygg i nærmiljøet. Barna skal få kunnskap om og erfaring med ulike tradisjoner, levesett og familieformer

Hva gjør vi:

- Vi går turer i nærmiljøet og ser hvilke bedrifter /arbeidsplasser som finnes på Ganddal
- Vi gjør barna bevisst på hva vi ser på turene og samtaler om dette
- Vi bruker biblioteket, foreldre til å vise/fortelle om sine arbeidsplasser og vi ønsker besteforeldre eller andre velkommen til å fortelle om «gamle dager»
- Vi har et gjensidig samarbeid med Lunde Bo- og aktivitetssenter.
- Vi gir barna kjennskap til vår nasjonale minoritet, Samene og markerer Samefolkets dag
- Vi gjør barna kjent med ulike familieformer og levesett
- Vi setter fortid, nåtid og fremtid i perspektiv ut fra barnets ståsted

Progresjonsplan for:

FAGOMRÅDE	Nærmiljø og samfunn
1 - 2 åringer 2 år	Begynnende kjennskap til nærmiljøet utenfor barnehagen. Bli kjent i / kjennskap til barnehagens nærmiljø Bli kjent på egen base med barn og voksne der Bli kjent i hele barnehagen, voksne og barn
2 - 3 åringer 3 år	Utvidet og kjennskap til hva som er nærmiljøet. Introduseres for nye arenaer i nærmiljøet rundt barnehagen Bli kjent med arenaer utenfor barnehagens nærmiljø Utvidet felleskaps følelse i.f.t. overgang til annen base og andre grupper
3 - 4 åringer	Få kjennskap til Norges urbefolkning, Samene Markere Samefolkets dag Få kjennskap til andre land og tradisjoner Begynnende kjennskap til lokal historie og endringer i lokalmiljøet
4 - 5 åringer	Kjennskap til bedrifter i nærmiljøet
5 - 6 åringer	Bli kjent med nærskolen Utvidet kjennskap til familien Bli kjent med enkelte arbeidsplasser (hva og hvor jobber mor og far) Få kjennskap til egen adresse og hvor de bor

Hvordan arbeider vi med fagområdene?

- Vi støtter barnets nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær
- Vi bruker ulike materialer og utstyr.
- Vi er bevisst på hvem som eier kunnskapen, barna eller oss voksne?
- Vi støtter og styrker barnas lærelyst og interesser
- Vi har prosjektarbeid i alderstilpassede grupper og tar utgangspunkt i barnets interesse, kunnskap og ferdigheter
- Vi arbeider mot de mål som er satt for det enkelte fagområde i Rammeplanen

BARNEHAGEN SOM KULTURARENA

«Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap»

(Barnehageloven §2 Barnehagens innhold, 4. ledd)

Kultur skapt av barn, med barn og for barn, er barnekultur. Vi som arbeider med barn er ansvarlige for å verne om denne kulturen. Dette betyr at vi må legge til rette for lekemuligheter der barna finner inspirasjon til å leke og utvikle seg selv.

De voksnes ansvar er å støtte opp om barna, inspirere dem og introdusere barna for ulike estetiske uttrykk.

Barn skal utvikle dagens barnekultur, men vi tilfører også elementer fra barnekultur på tvers av generasjoner og andre kulturarenaer.

FLERKULTURELT ARBEID

Nestekjærlighet, solidaritet, toleranse og respekt er grunnleggende verdier i barnehagen

I et globalt perspektiv er det viktig at barn utvikler nestekjærlighet og solidaritet

Barnehagen har barn og foreldre fra ulike verdensdeler og med ulik kulturell bakgrunn. Det er verdifullt for både barn og personal å bli kjent med mangfoldet rundt oss

Hva gjør vi:

- Vi støtter og styrker barna ut fra deres kulturelle og individuelle forutsetninger
- Vi synliggjør at vi er ulike og at det er mange måter å tenke og leve på
- Vi markerer religiøse høytider og andre merkedager barna og de voksne i barnehagen representerer
- Vi lærer barn å dele av godene vi har.
- I samarbeid med Samarbeidsutvalget arrangerer vi Internasjonal kafè der vi selger og samler vi inn penger til vårt fadderbarn i SOS barnebyer og Redd Barna.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

«Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å få dekke sine»

Rammeplan for barnehagen kap. 1, s. 10

Lundegård Barnehage er sertifisert som miljøfyrtårnbedrift

som gjennom bransjekrav krever at vi har fokus på avfallssortering, innkjøp på miljøvennlige og kortreiste varer, bruk av kollektivtilbud når vi er på turer, ENØK - tiltak m.m.

Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger kan ha konsekvenser for fremtiden

Vi skal lære barn å ta vare på naturen, seg selv og hverandre

Hva gjør vi:

- Miljøvern - vi lærer barna å ta vare på nærmiljøet og naturen - fokus på søppel og ødeleggelser i nærmiljø og natur
- Avfallssortering - alle barn er med og tar ansvar i sorteringen. Hvorfor sorterer vi og hva blir det til
- Gjenbruk - vi bruker naturmaterialer som barna finner i formingsaktiviteter. Vi er bevisst på hva vi kaster og hva vi kan gjenbruke
- Matproduksjon og forbruk - hvor kommer maten fra. Kasting av mat - vi tar ikke til oss mer enn vi klarer å spise opp
- Vi leser fortellinger og bøker og synger sanger om miljøvern

ORGANISERING AV BARNEHAGEHVERDAGEN

Barna deles inn i fargegrupper/aldersinndelte grupper etter alder mandag, tirsdag og onsdag
På basedager deles barna i smågrupper for lek og aktiviteter
Både fargegruppene og basene har faste turdager.

DAGSRYTME/UKEPLAN FOR BARNA

Mandag, tirsdag og onsdag	Torsdag og fredag
07.00- barnehagen åpner 07.30 - 08.30 Frokost 08.30 - 09.30 Fokustid - lek	07.00- barnehagen åpner 07.30 - 08.30 Frokost 08.30 - 09.30 Fokustid - lek
Voksne og barn leker sammen 09.30 - 11.00/11.30 - Førskoleklubb og fargegrupper	Voksne og barn leker sammen 09.30 - 11.00/11.30 - Basedager/turdager. Basene organiserer seg selv med lek og aktiviteter
11.00/11.30 Lunsj. Soving/hvile for de minste Rolig stund med tilbud om lesing, lytte til musikk o.l for de «store»	11.00/11.30 - Lunsj. Soving/hvile for de minste Rolig stund med tilbud om lesing, lytte til musikk o.l for de «store»
Lek og aktiviteter ute Ca. 14.00 fruktmåltid Lek og aktiviteter ute/inne	Lek og aktiviteter ute Ca. 14.00 - Fruktmåltid Lek og aktiviteter ute/inne
16.30 Barnehagen stenger	16.30 Barnehagen stenger

BARNEHAGENS SAMARBEIDSPARTNERE

- Sandnes kommune og deres hjelpetjenester:
- PPT (pedagogisk - psykologisk tjeneste) gir konsultativ og rådgivende hjelp til ansatte i skole og barnehage og i andre hjelpetjenester for å øke kompetansen på det spesialpedagogiske området, slik at det pedagogiske tilbudet blir best mulig.
- Styrket barnehagetilbud medvirker til at barn i barnehagene i Sandnes får et tilrettelagt tilbud. Dette gjøres ved å gi spesialpedagogisk hjelp til barn i førskolealder og ved å gi støttetimer til barna/barnehagene.
- Ganddal helsestasjon
- Familieenheten i Sandnes
- Ungdomskoler og videregående skoler i distriktet slik at elever får innblikk i, og forståelse for pedagogisk arbeid med barn
- Barnevernstjenesten gir råd og veiledning til personalet. Det kan være i saker dersom vi fatter mistanke om omsorgssvikt eller mishandling av barn. Barnehagen har nedskrevne rutiner for melding av saker til barnevernet.
- Skoler og barnehager i Ganddal skolekrets samarbeider om å gi barn i kretsen en god overgang fra barnehage til skole
- Lunde Bo- og aktivitetssenter

OPPLYSNINGPLIKT

Barnehageloven § 22 pålegger personalet uten hinder av taushetsplikt å gi opplysninger av eget tiltak til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at det foreligger mishandling av barn i hjemmet eller andre former for omsorgssvikt.

Vi har utarbeidet egne rutiner og retningslinjer for dette.

OVERGANGER

NÅR BARNET BEGYNNER I BARNEHAGEN

Å begynne i barnehage er en stor overgang både for barn og foreldre. Personalet i Lundegård barnehage er opptatt av at barn og foreldre får en god start i barnehagen.

Hva gjør vi:

- Vi har foreldremøte for nye foreldre om våren før oppstart
- Vi inviterer til besøksdag, men oppfordrer foreldre til å komme å være med i barnehagen så ofte som mulig før oppstart. Barn og foreldre blir kjent med barnehagen og vi blir kjent med barn og foreldre
- Vi har ingen tidsaspekt på tilvenning. Foreldre oppfordres til å ta den tiden både de og barnet trenger

BYTTE AVDELING

Å flytte over fra liten til stor base, eller fra en base til en annen, kan oppleves som vanskelig for barn. Vi har rutiner som skal forebygge at denne overgangen ikke blir for vanskelig

Hva gjør vi:

- Vi har «åpne dører» slik at barnet kan gå på besøk til andre avdelinger, besøke større søsken eller kjente
- Vi er en liten og oversiktlig barnehage der personalet om nødvendig hjelper hverandre på tvers av avdelinger. Dette gjør at alle barn og voksne blir godt kjent gjennom barnehageåret
- Vi begynner forberedelse til stor avdeling med å informere barn og foreldre om overflytting med en gang barna er tildelt ny avdeling.
- Vi har sommerbarnehage under ferieavvikling, der store og små er sammen hele dagen.
- Vi har alltid personal som flytter over sammen med barna

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE

Alle barnehager er gjennom lov og forskrift forpliktet til å arbeide med samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole

Sandnes Kommune har plan og rutiner for dette og det er opprettet samarbeidsgrupper der alle barnehager er knyttet opp mot en samarbeidsskole.

Vi skal skape helhet og sammenheng i læringsløpet for barn og unge i Sandnes kommune for å sikre et best mulig utgangspunkt for tilpasset opplæring og derved et godt læringsutbytte

Lundegård Barnehage er ut fra beliggenhet knyttet opp mot **Sørbø skole**, men vi har også barn som begynner på andre skoler i kommunen

Hva gjør vi:

- Vi har førskoleklubb og forbereder barnet på kommende skolegang og arbeider for en god overgang fra barnehagen til skolen
- Barnehagene i skolekretsen har faste møter med skolen både på styrer/rektor nivå og pedagogisk leder /lærer nivå for utveksling av kunnskap og erfaringer
- Vi har rutiner for skolebesøk slik at barnet blir kjent med lærere, skolens område og SFO
- Elever og lærere fra Sørbø skole besøker oss i barnehagen
- Barnehager og skoler i Ganddal bydel har felles foreldremøte der fokus er overgang fra barnehage til skole
- Vi markerer overgangen med avslutning i barnehagen for førskolebarna
- Vi har ett felles treff for barn og foreldre fra de barnehagene som har førskolebarn som skal begynne på Sørbø skole

VURDERING/EVALUERING

Personalet har faste rutiner for evaluering av barnehagens pedagogiske innhold og barnas hverdag i barnehagen.

Alle er med i evalueringsarbeidet. Den som er ansvarlig for det som skal gjennomføres er ansvarlig for at vurderingene blir gjennomført. Vurdering gjennomføres også med barna der det er naturlig, jf. fagområdene, barns medvirkning og demokrati.

Både det pedagogiske og det praktiske arbeidet vurderes

Hensikten med vurderingsarbeidet er å reflektere over egen praksis og å justere planer for å gjøre dem bedre.

Hva og hvor:

- Vi evaluerer hverdagsrutiner og oppfølging av barn på base- og personalmøter
- Vi evaluerer prosjekt og prosjektarbeid på personalmøter, basemøter og i barnesamtaler
- Vi har halv- og helårsevaluering av hver base
- Vi drøfter planer i Samarbeidsutvalget, S.U
- Vi har brukerundersøkelse. Tiltak blir iverksatt etter gjennomgang med S.U, eier og personal
- Vi observeres og blir vurdert via prosjektet «Den utviklingsstøttede barnehagen» årlig

DOKUMENTASJON

Lek og aktiviteter, dokumenteres og synliggjøres gjennom pedagogisk dokumentasjon og beskrivelse av prosessene

I barnehagen

- Henger opp bilder og praksisfortellinger av aktiviteter og produkter
- Utstillinger av aktiviteter og prosjekter

I e-Barnehage

- Dokumenterer vårt pedagogiske arbeid i tekst og bilder fra barnehagedagen

For foreldre

- Daglig kontakt og dialog i bringe- og hentetiden
- Planer og skriv via E- barnehage
- Foreldresamtaler og foreldremøter

FORELDRESAMARBEID

Det er foreldrene som har ansvar for barnets oppdragelse og læring.

Gjensidig trygghet, tillit og respekt er grunnleggende for et godt samarbeid mellom foreldre og personal.

Vi er opptatt av å lytte til foreldrenes innspill og ønsker om deres barn og barnehagen i sin helhet

Hvordan:

- Daglig kontakt med foreldre/foresatte
- Gjensidig respekt for hverandres ansvar og oppgaver i forhold til barnet
- Vi har foreldremøter
- Vi har foreldresamtaler for hvert barn sen høst og tidlig vår. Vi oppfordrer foreldre til å ta initiativ dersom de har behov for flere samtaler
- Vi avklarer forventninger fra barnehagen til hjemmet og fra hjemmet til barnehagen
- Vi informerer på E- barnehage: eBarnehage.no
- Vi inviterer foreldre til ulike arrangement
- Vi har Samarbeidsutvalg som er bindeleddet mellom barnehagen og hjemmet
- Vi har brukerundersøkelser

PLANLEGGINGS-DAGER

Personalet i barnehagen har 5 planleggingsdager i løpet av et barnehageår. Disse brukes til planlegging, vurdering og kompetanseheving.

For barnehageåret 2018/ 2019 er disse:

Fredag 18. august 2018

Torsdag 15. november 2018

Fredag 16. november 2018

Tirsdag 23. april 2019

Fredag 31. mai 2019

Barnehagen er stengt disse dagene!

Det er bare jeg som er meg

I hele verden finnes det ingen andre
som er nøyaktig lik meg.
Det finnes mennesker som
har noe likt meg, men ingen er satt sammen
akkurat som meg.

Jeg eier alt ved meg -
kroppen min, og alt den gjør,
forstanden, med alle tanker og ideer.

Jeg eier mine fantasier,
mine drømmer,
mine forhåpninger,
min frykt

Jeg kan se, høre, føle,
tenke, snakke og handle.

Jeg eier meg, og derfor
kan jeg dirigere meg.
Jeg er meg-
Og derfor er jeg okay

(Ukjent)